# ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
# F. G. JACOBS
## της 14ης Μαρτίου 2002 [1]

1. Με την παρούσα προσφυγή, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 226 ΕΚ, ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, επιτρέποντας τη χρήση της επισημάνσεως ποιότητας «Markenqualität aus deutschen Landen» σε προϊόντα συγκεκριμένης ποιότητας που κατασκευάζονται στη Γερμανία, παρέβη το άρθρο 28 ΕΚ.

2. Στην παρούσα υπόθεση ανακύπτει, μεταξύ άλλων, το ζήτημα αν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ ένα μέτρο, όπως η εισαγωγή συστήματος επισημάνσεως ποιότητας που θέσπισε ιδιωτικός οργανισμός (εταιρία περιορισμένης ευθύνης), οσάκις (α) η εταιρία αυτή ενεργεί προς σκοπό που ορίζουν ευρέως διατάξεις εθνικού δικαίου, (β) οι δραστηριότητές της χρηματοδοτούνται από δημόσιο οργανισμό (Ταμείο), το οποίο χρηματοδοτείται από υποχρεωτική εισφορά των παραγωγών γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής και (γ) η κυβέρνηση ασκεί — άμεσα ή μέσω του Ταμείου — κάποιο έλεγχο επί των δραστηριοτήτων της εταιρίας.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

## Η επισήμανση ποιότητας «Markenqualität aus deutschen Landen»

3. Η παρούσα υπόθεση αφορά τον γερμανικό νόμο περί ιδρύσεως κεντρικού ταμείου για την προώθηση της γεωργίας, της δασοκομίας και του τομέα τροφίμων *(Gesetz über die Errichtung eines zentralen Fonds zur Absatzförderung der deutschen Land-, Forst- und Ernährungswirtschaft (Absatzfondsgesetz)* (στο εξής: AFG). Ο νόμος αυτός ψηφίστηκε αρχικά το 1969 [2]. Τροποιήθηκε πολλές φορές και κωδικοποιημένα του κείμενα δημοσιεύθηκαν το 1972, [3] το 1976 [4] και το 1993 [5]. Αφότου τέθηκε σε ισχύ το τελευταίο κωδικοποιημένο κείμενο του AFG [6], οι διατάξεις του δεν έχουν πλέον εφαρμογή στον γερμανικό δασοκομικό τομέα. Από τις διευκρινίσεις που δόθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι οι διατάξεις του κειμένου αυτού ισχύουν ακόμη. Θα παραπέμπω, συνεπώς, στις διατάξεις του AFG όπως παρουσιάζονται στο κωδικοποιημένο κείμενο του 1993.

4. Ο AFG ίδρυσε ένα κεντρικό Ταμείο για την προώθηση της γεωργίας, της δασοκομίας

2 — AFG της 26ης Ιουνίου 1969, *BGBl* I, σ. 635.
3 — AFG της 12ης Ιουνίου 1972, *BGBl* I, σ. 1021.
4 — AFG της 8ης Νοεμβρίου 1976, *BGBl* I, σ. 3109.
5 — AFG της 21ης Ιουνίου 1993, *BGBl* I, σ. 998.
6 — Όπ.π.

και του τομέα τροφίμων (στο εξής: το Ταμείο). Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, το Ταμείο αποσκοπεί στην προώθηση των πωλήσεων και της αξιοποίησης (*den Absatz und die Verwertung*) των γερμανικών γεωργικών προϊόντων και του γερμανικού τομέα τροφίμων. Προς τούτο, αποβλέπει στο άνοιγμα νέων αγορών και στην ανάπτυξη των υφισταμένων, εντός και εκτός Γερμανίας, ενθαρρύνοντας τη χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας και καταβάλλοντας προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας των οικείων προϊόντων.

5. Το άρθρο 2, παράγραφος 2, του AFG προβλέπει ότι το Ταμείο εκτελεί τα καθήκοντά του μέσω ενός κεντρικού οργανισμού (*einer zentralen Einrichtung der Wirtschaft*). Ο οργανισμός αυτός χρηματοδοτείται από το Ταμείο. Προωθεί τις πωλήσεις και την αξιοποίηση των γερμανικών γεωργικών προϊόντων και του γερμανικού τομέα τροφίμων και δεν μπορεί να αποσκοπεί στην αποκόμιση κέρδους από την πώληση αγαθών.

6. Η *Centrale Marketing-Gesellschaft der deutschen Agrarwirtschaft mbH* (στο εξής: η CMA) είναι ο επιφορτισμένος με την εκτέλεση των καθηκόντων του Ταμείου κεντρικός οργανισμός. Για την προώθηση των γερμανικών γεωργικών προϊόντων και του γερμανικού τομέα τροφίμων, η CMA θέσπισε ορισμένα μέτρα. Η παρούσα υπόθεση αφορά ένα συγκεκριμένο μέτρο, το οποίο αποσκοπεί προδήλως στη βελτίωση της ποιότητας των γερμανικών προϊόντων. Η CMA θέσπισε προδιαγραφές ποιότητας για μεγάλο αριθμό διαφόρων προϊόντων. Στους κατασκευαστές προϊόντων που πληρούν τις προδιαγραφές αυτές δύναται, κατόπιν αιτήσεως προς την CMA, να τους επιτραπεί να θέτουν επί των προϊόντων τους την επισήμανση ποιότητας «Markenqualität aus deutschen Landen» (στο εξής: επισήμανση CMA). Η CMA ελέγχει — με τη βοήθεια ανεξάρτητων εργαστηρίων — αν τα προϊόντα επί των οποίων επιτρέπεται να τίθεται η επισήμανση πληρούν τις σχετικές προδιαγραφές ποιότητας. Ωστόσο, η CMA επιφυλάσσει τη χρήση της επισημάνσεως σε προϊόντα που κατασκευάζονται στη Γερμανία από γερμανικές ή από εισαγόμενες πρώτες ύλες. Η επισήμανση CMA υφίσταται εδώ και περίπου τριάντα χρόνια και, σύμφωνα με τη Γερμανική Κυβέρνηση, 2 538 επιχειρήσεις τη χρησιμοποιούν σήμερα για 11 633 διαφορετικά προϊόντα.

**Διαδικασία και οριοθέτηση των ζητημάτων**

7. Η Επιτροπή φρονεί ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, επιτρέποντας τη χρήση της επισημάνσεως CMA σε προϊόντα που *κατασκευάζονται στη Γερμανία*, παρέβη το άρθρο 28 ΕΚ. Αρχικά, κοινοποίησε την άποψή της στη Γερμανική Κυβέρνηση με επιστολές της 6ης Ιουλίου 1994 και της 18ης Οκτωβρίου 1995. Στις 22 Ιανουαρίου 1998, η Επιτροπή απέστειλε έγγραφο οχλήσεως. Κρίνοντας μη ικανοποιητική την από 3 Ιουνίου 1998 απάντηση της Γερμανικής Κυβερνήσεως, η Επιτροπή απηύθυνε στο κράτος αυτό, με έγγραφο της 11ης Δεκεμβρίου 1998, αιτιολογημένη γνώμη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 226, πρώτο εδάφιο,

ΕΚ, στην οποία η Γερμανική Κυβέρνηση απάντησε, στις 16 Μαρτίου 1999, ότι θεωρούσε ότι το σύστημα της επισημάνσεως ποιότητας συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο. Ενόψει της απαντήσεως αυτής, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου στις 4 Σεπτεμβρίου 2000. Κανένας διάδικος δεν ζήτησε τη διεξαγωγή προφορικής διαδικασίας.

8. Η Γερμανική Κυβέρνηση αμφισβητεί τους ισχυρισμούς της Επιτροπής. Ισχυρίζεται, στην ουσία, ενώπιον του Δικαστηρίου ότι οι δραστηριότητες του Ταμείου και της CMA είναι ιδιωτικής φύσεως και, επομένως, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ, ότι δεν προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου ότι η επιφύλαξη της χρήσης της επισημάνσεως CMA στα γερμανικά προϊόντα αντίκειται στο άρθρο 28 ΕΚ και ότι, κατά το μέτρο που το γερμανικό σύστημα επισημάνσεως ποιότητας περιορίζει την ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, ο περιορισμός αυτός δικαιολογείται, μεταξύ άλλων, από τις δυσκολίες που ενέχει ο έλεγχος ποιότητας των προϊόντων που κατασκευάζονται εκτός Γερμανίας και από την ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

9. Ενόψει των επιχειρημάτων αυτών, επιβάλλεται να εξετασθεί (α) αν οι δραστηριότητες του Ταμείου και της CMA εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ· σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, (β) αν η επιφύλαξη της χρήσης της επισημάνσεως CMA στα γερμανικά προϊόντα συνεπάγεται περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών, αντίθετους προς το άρθρο 28 ΕΚ· σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, (γ) αν ο περιορισμός αυτός δικαιολογείται.

## Το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ

*Η νομολογία του Δικαστηρίου*

10. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 28 ΕΚ «αφορ[ά] μόνον τα μέτρα που λαμβάνονται από τις δημόσιες αρχές και όχι τις ενέργειες των επιχειρήσεων» [7]. Είναι ωστόσο σαφές — όπως δέχεται και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εν προκειμένω — ότι τα μέτρα που θεσπίζουν οι οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένων των εταιριών που ιδρύονται σύμφωνα με κανόνες ιδιωτικού δικαίου, οι οποίοι δεν ανήκουν επισήμως στο κράτος, ενδέχεται να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 οσάκις, εν περιλήψει, τα μέτρα αυτά δύνανται να αποδοθούν στο κράτος [8].

11. Συνεπώς, το Δικαστήριο έκρινε, με την υπόθεση Buy Irish [9], ότι η Ιρλανδική Δημοκρατία, λαμβάνοντας σειρά μέτρων για την προώθηση των ιρλανδικών προϊόντων συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της ενθάρρυνσης της χρήσης του συμβόλου «εγγυημένο ιρλανδικό προϊόν» και της οργάνωσης μεγάλης διαφημιστικής εκστρατείας, παρέβη το άρθρο 28 ΕΚ. Το γεγονός ότι τα μέτρα είχε λάβει ιδιωτική εταιρία (το Irish Goods Council) δεν είχε ιδιαίτερη σημασία,

7 — Απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 1987, 311/85, VVR (Συλλογή 1987, σ. 3801, σκέψη 30). Βλ. επίσης την απόφαση της 5ης Απριλίου 1984, 177/82 και 178/82, Van de Haar (Συλλογή 1984, σ. 1797, σκέψεις 11 και 12).

8 — Βλ. P. Oliver, *Free Movement of Goods in the European Community* (3η έκδ., 1996), σ. 43 και 44 και 56 ως 60.

9 — Απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1982, 249/81, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (Συλλογή 1982, σ. 4005).

εφόσον το Council ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Ιρλανδικής Κυβερνήσεως [10], η οποία διόριζε τα μέλη της Διευθύνουσας επιτροπής του Council, του χορήγησε κρατικές ενισχύσεις που κάλυπταν το κύριο μέρος των δαπανών του και καθόρισε τους σκοπούς και το πλαίσιο της διαφημιστικής εκστρατείας που πραγματοποίησε ο εν λόγω οργανισμός [11]. Υπ' αυτές τις συνθήκες, τα θεσπισθέντα μέτρα «δύνανται να αποδοθούν στην [Ιρλανδική] Κυβέρνηση» και, επομένως, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ [12].

12. Στην υπόθεση Apple and Pear Development Council [13] το Δικαστήριο κλήθηκε, μεταξύ άλλων, να καθορίσει αν οι δραστηριότητες ενός οργανισμού (του Development Council, Συμβουλίου Ανάπτυξης), συμπεριλαμβανομένης, μεταξύ άλλων, της οργάνωσης διαφημιστικών εκστρατειών για ορισμένες τυπικές ποικιλίες της αγγλικής και ουαλικής παραγωγής, αντέκειντο προς το άρθρο 28 ΕΚ. Το Δικαστήριο, αφού υπογράμμισε ότι το Development Council ιδρύθηκε με υπουργική απόφαση, εκδοθείσα δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, ότι αποτελούνταν από μέλη που διόριζε η Κυβέρνηση και ότι εχρηματοδοτείτο από εισφορές, τις οποίες εξουσιοδοτείτο το ίδιο να επιβάλει, βάσει υπουργικής αποφάσεως, στους παραγωγούς της Αγγλίας και Ουαλίας, έκρινε ότι «ένας οργανισμός, όπως το Συμβούλιο Ανάπτυξης, που ιδρύει η κυβέρνηση κράτους μέλους και χρηματοδοτείται από εισφορές, οι οποίες επιβάλλονται στους καλλιεργητές, δεν μπορεί, από άποψη κοινοτικού δικαίου, να απολαμβάνει την ίδια ελευθερία που διαθέτουν οι ίδιοι οι παραγωγοί ή οι ενώσεις παραγωγών που ιδρύονται με ιδιωτική πρωτοβουλία, όσον αφορά τις χρησιμοποιούμενες μεθόδους διαφήμισης» [14].

13. Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι, για να καθοριστεί αν ένα μέτρο — όπως το σύστημα επισημάνσεως ποιότητας εν προκειμένω — μπορεί να θεωρηθεί δημόσιο μέτρο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ, επιβάλλεται η εξέταση των λειτουργιών, της νομικής βάσεως, της διαχειρίσεως και της χρηματοδοτήσεως του Ταμείου και της CMA αντιστοίχως.

*Το Ταμείο*

14. Το Ταμείο ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Γερμανικής Κυβερνήσεως, σύμφωνα με τις διατάξεις του AFG [15]. Όπως φαίνεται να δέχεται και η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, πρέπει να θεωρηθεί δημόσιος οργανισμός για τους σκοπούς του άρθρου 28 ΕΚ. Αυτό προκύπτει σαφώς από τα άρθρα 1, παράγραφος 1, και 7, παράγραφος 1, του AFG, σύμφωνα με τα οποία το Ταμείο υπόκειται στο γερμανικό δημόσιο δίκαιο (Anstalt des öffentlichen Rechts) και στην εποπτεία (Aufsicht) της Γερμανικής Ομοσπονδιακής Κυβερνήσεως. Ο δημόσιος χαρακτήρας του Ταμείου επιβεβαιώνεται και από την εξέταση των κανόνων που διέπουν τη χρηματοδότηση και τη διαχείρισή του.

10 — Βλ. σκέψη 24.
11 — Βλ. σκέψη 15.
12 — Βλ. σκέψη 29.
13 — Απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1983, 222/82 (Συλλογή 1983, σ. 4083).
14 — Σκέψη 17 της αποφάσεως.
15 — Βλ. ανωτέρω σκέψη 4.

15. Πρώτον, το άρθρο 10 του AFG (που επιγράφεται «Χρηματοδότηση») προβλέπει ότι το Ταμείο χρηματοδοτείται από υποχρεωτικές εισφορές, τις οποίες οφείλουν να καταβάλλουν — σύμφωνα με τους κανόνες του άρθρου 10, παράγραφοι 3 ως 9, του AFG και των λεπτομερών διατάξεων εφαρμογής που πρέπει να θεσπίσει ο αρμόδιος Υπουργός — οι επιχειρήσεις (den Betrieben) του γερμανικού γεωργικού τομέα και του τομέα τροφίμων. Η υποχρέωση κατοβολής στο Ταμείο αφορά όλες τις επιχειρήσεις του οικείου τομέα και δεν εξαρτάται από την προσχώρηση σε κάποια από τις υφιστάμενες επαγγελματικές ενώσεις του τομέα αυτού [16].

16. Δεύτερον, το Ταμείο, σύμφωνα με τα άρθρα 3 έως 6 του AFG, διοικείται από μια διοιητική επιτροπή (Vorstand), τα μέλη της οποίας διορίζονται, υπό την επιφύλαξη εγκρίσεως εκ μέρους της Γερμανικής Κυβερνήσεως, από το Διοικητικό Συμβούλιο (Verwaltungsrat). Το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από 21 μέλη συνολικά, τα οποία διορίζονται από τη Γερμανική Κυβέρνηση [17]. Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, του AFG, πέντε από τα μέλη αυτά διορίζονται κατόπιν προτάσεως των παρόντων στην Bundestag μερών, 13 μέλη διορίζονται κατόπιν προτάσεως εκπροσώπων του γερμανικού γεωργικού τομέα και του τομέα τροφίμων και τρία μέλη διορίζονται κατόπιν προτάσεως των διοικητικών οργάνων της CMA.

*Η CMA*

17. Από την ίδρυση του Ταμείου, η CMA ήταν ο επιφορτισμένος με την εκτέλεση των καθηκόντων του Ταμείου [18] κεντρικός οργανισμός. Σύμφωνα με τις διατάξεις του AFG, το Ταμείο χρηματοδοτεί την CMA. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι η CMA δεν λαμβάνει χρηματοδότηση από άλλες πηγές ή λαμβάνει ελάχιστη.

18. Η CMA είναι ιδιωτική εταιρία περιορισμένης ευθύνης (GmbH). Στο εταιρικό της κεφάλαιο μετέχουν οι επαγγελματικές ενώσεις (Spitzenverbände) του γερμανικού γεωργικού τομέα και του τομέα τροφίμων. Παρότι δεν είναι σαφές αν η CMA ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Γερμανικής Κυβέρνησης ή του γερμανικού γεωργικού τομέα και του τομέα τροφίμων, δεν αμφισβητείται ότι ιδρύθηκε (το 1969) για να αναλάβει τον ρόλο του κεντρικού οργανισμού που προβλέπουν οι διατάξεις του AFG. Από την εξέταση, επιπλέον, του ιστορικού της θεσπίσεως του AFG προκύπτει ότι το αρχικό καταστατικό της CMA εγκρίθηκε από τη Γερμανική Κυβέρνηση [19].

19. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του καταστατικού (που επιγράφεται «Αντικείμενο»), η CMA βοηθεί το Ταμείο στην εκτέλεση των

16 — Βλ., συναφώς, την απόφαση Apple and Pear Development Council, (προπαρατεθείσα στην υποσημ. 13, σκέψη 17 της αποφάσεως).

17 — Βλ.,συναφώς, την απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (προπαρατεθείσα στην υποσημ. 9, σκέψη 15 της αποφάσεως).

18 — Βλ. ανωτέρω σκέψη 6.

19 — Το άρθρο 2, παράγραφος 2, του AFG της 26ης Ιουνίου 1969 προέβλεπε, στην ουσία, ότι τα άρθρα του καταστατικού του κεντρικού οργανισμού έπρεπε να λάβουν έγκριση (*Genehmigung*) από τους αρμόδιους ομοσπονδιακούς Υπουργούς.

καθηκόντων του και αποσκοπεί στην προώθηση πωλήσεων και της αξιοποίησης των προϊόντων του γερμανικού γεωργικού τομέα και του τομέα τροφίμων [20]. Προς τούτο, η CMA λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένης «της προωθήσεως της χρήσης των επισημάνσεων προελεύσεως και ποιότητας» [21]. Η CMA οφείλει, επιπλέον, να λαμβάνει υπόψη τις γενικές οδηγίες (*Richtlinien*) που θεσπίζει το Ταμείο και δεν μπορεί να αποσκοπεί στην αποκόμιση κέρδους από την πώληση αγαθών [22].

20. Το Ταμείο θέσπισε γενικές οδηγίες στις 12 Ιουνίου 1972 [23]. Οι οδηγίες αυτές προβλέπουν, όσον αφορά την παρούσα υπόθεση, ότι η διοιητική επιτροπή του Ταμείου (*Vorstand*) επιβλέπει τις δραστηριότητες της CMA και την ορθή διαχείριση των χρηματοδοτήσεων που της χορηγεί το Ταμείο [24]. Το Ταμείο μπορεί, για την ορθή εκλήρωση της αποστολής του, μεταξύ άλλων, να ζητήσει πρόσβαση σε όλα τα σχετικά επαγγελματικά έγγραφα που έχει στην κατοχή της η CMA [25].

21. Η CMA διοικείται από μια Επιτροπή διαχείρισης (Geschäftsführung) [26], η οποία αποτελείται από το πολύ τρία μέλη, τα οποία διορίζονται από την επιτροπή εποπτείας (*Aufsichtsrat*) [27]. Η επιτροπή εποπτείας αποτελείται από 26 μέλη, τα οποία διορίζονται από τη Γενική Συνέλευση των μελών (*Gesellschaftsversammlung*) [28]. Τρία από τα μέλη διορίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, ου AFG, κατόπιν προτάσεως του Ταμείου, ενώ οι οικείες επαγγελματικές ενώσεις προτείνουν τα λοιπά 23 μέλη [29].

22. Βάσει των στοιχείων αυτών πρέπει να εκτιμηθεί το επιχείρημα της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι το σύστημα επισημάνσεως ποιότητας που θέσπισε και διαχειρίζεται η CMA δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ. Η Γερμανική Κυβέρνηση τονίζει ότι η CMA είναι ιδιωτική εταιρία, μη ελεγχόμενη από το γερμανικό κράτος, άμεσα ή μέσω του Ταμείου: το Ταμείο προτείνει μόνον 3 από τα 26 μέλη της επιτροπής εποπτείας και ο αρμόδιος γερμανός Υπουργός έχει μόνον την εξουσία να αποφασίσει το ύψος των εισφορών που οι επιχειρήσεις του τομέα οφείλουν να καταβάλλουν δυνάμει του AFG και να εποπτεύει τον τρόπο με τον οποίο η CMA δαπανά τα ποσά που λαμβάνει μέσω του Ταμείου.

23. Δεν θεωρώ τα επιχειρήματα αυτά πειστικά. Παρότι είναι αληθές ότι το Ταμείο και η Γερμανική Κυβέρνηση δεν ελέγχουν πλήρως τις δραστηριότητες της CMA, πιστεύω ότι οι δραστηριότητες αυτές μπορούν να αποδοθούν στο κράτος και εμπίπτουν, συνεπώς, εκ πρώτης όψεως, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ.

20 — Άρθρο 2, παράγραφος 1, του καταστατικού.

21 — Άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του καταστατικού.

22 — Άρθρο 2, παράγραφος 3, του καταστατικού.

23 — Παρατίθενται στο παράρτημα του υπομνήματος απαντήσεως της Γερμανικής Κυβερνήσεως.

24 — Τμήμα IV των οδηγιών, που επιγράφονται «Überwachung und Sicherung der Durchführung der Absatzförderung».

25 — Ό.π.π.

26 — Άρθρο 6 του καταστατικού.

27 — Άρθρο 7 του καταστατικού.

28 — Άρθρο 9 του καταστατικού.

29 — Άρθρο 9, παράγραφος 1, του καταστατικού.

24. Πρώτον, είναι σαφές ότι η CMA ενεργεί για σκοπό — την προώθηση του γερμανικού γεωργικού τομέα και του τομέα τροφίμων — που όρισε σε γενικές γραμμές και θέσπισε με διατάξεις εθνικού δικαίου η Γερμανική Κυβέρνηση. Την εκτίμηση αυτή ουδόλως επηρεάζει, κατά τη γνώμη μου, το γεγονός ότι ο AFG δεν προβλέπει λεπτομερώς ποιά μέτρα οφείλει να λαμβάνει ο κεντρικός οργανισμός (η CMA) προς επίτευξη του σκοπού αυτού, ούτε προβλέπει ρητώς τη θέσπιση συστήματος επισημάνσεως ποιότητας, όπως είναι το εν προκειμένω σύστημα.

25. Δεύτερον, θεωρώ σημαντικό το γεγονός ότι οι δραστηριότητες της CMA, συμπεριλαμβανομένου του εν προκειμένω συστήματος επισημάνσεως ποιότητας, χρηματοδοτούνται από δημόσιο οργανισμό (το Ταμείο), το οποίο χρηματοδοτείται από *υποχρεωτικές* εισφορές των παραγωγών γεωργικών προϊόντων και ειδών διατροφής. Το σύστημα χρηματοδοτήσεως της CMA διακρίνεται, συνεπώς, από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις και επαγγελματικές ενώσεις εθελοντικού χαρακτήρα [30].

26. Τρίτον, η CMA — όπως αναφέρει η Γερμανική Κυβέρνηση — δεν εκφεύγει τελείως του ελέγχου του Ταμείου. Η CMA οφείλει να τηρεί τις γενικές οδηγίες που θεσπίζει το Ταμείο, το οποίο εποπτεύει τις δραστηριότητες και την οικονομική διαχείριση της CMA. Επιπλέον, το άρθρο 7, παράγραφος 5, του AFG προβλέπει, στην ουσία, ότι το Ταμείο μπορεί να ασκεί το ίδιο τα καθήκοντα που του ανατίθενται ή να συμφωνήσει με έναν οργανισμό, προκειμένου να τα αναλάβει το ίδιο, αν ο κεντρικός οργανισμός (η CMA) δεν τηρεί τις υποχρεώσεις της. Είναι αναμφισβήτητο ότι το Ταμείο, με την απειλή λήψεως τέτοιου μέτρου, είναι σε θέση να επηρεάσει τη συμπεριφορά της CMA σε κάποιο βαθμό.

27. Για τους λόγους αυτούς, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι τα μέτρα που έλαβε η CMA, τα οποία χρηματοδοτούν οι δημόσιες αρχές και αναγνώρισε έννομα ο AFG, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 28 ΕΚ.

## Η ύπαρξη περιορισμών στην ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών

28. Το επόμενο ερώτημα που πρέπει να εξεταστεί είναι αν ένα σύστημα επισημάνσεως ποιότητας, όπως αυτό που διαχειρίζεται η CMA, δημιουργεί περιορισμούς στο ενδοκοινοτικό εμπόριο, που αντίκεινται στο άρθρο 28 ΕΚ.

29. Η Επιτροπή, με το δικόγραφο της προσφυγής, ισχυρίζεται, παραπέμποντας στις αποφάσεις *Eggers* [31] και *Pistre* [32], ότι πρέπει σαφώς να δοθεί καταφατική απάντηση στο

30 — Βλ., συναφώς, την απόφαση Apple and Pear Development Council, (προπαρατεθείσα στην υποσημ. 13, σκέψη 17 της αποφάσεως).

31 — Απόφαση της 12ης Οκτωβρίου 1978, 13/78 (Συλλογή τόμος 1978, σ. 605).

32 — Απόφαση της 7ης Μαΐου 1997, C-321/94 ως C-324/94 (Συλλογή 1997, σ. I-2343).

ερώτημα αυτό. Η απόφαση *Eggers* αφορούσε διατάξεις του γερμανικού δικαίου, σύμφωνα με τις οποίες τα αλκοολούχα ποτά μπορούσαν να αποκαλούνται «Qualitätsbranntwein aus Wein» ή «Weinbrand» μόνον αν (α) το 85 % τουλάχιστον του περιεχομένου σε οινόπνευμα προερχόταν από την απόσταξη στη Γερμανία αποσταγμάτων οίνου και (β) όλο το χρησιμοποιηθέν απόσταγμα παρέμεινε σε δρύινα βαρέλια τουλάχιστον επί έξι μήνες στην επιχείρηση στη Γερμανία όπου έγινε η απόσταξη του εγχωρίου οίνου. Το Δικαστήριο τόνισε ότι, παρότι τα κράτη μέλη «έχουν την εξουσία να θεσπίζουν ποιοτικές προδιαγραφές για τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά στο έδαφός τους και μπορούν να εξαρτούν τη χρήση των ονομασιών ποιότητας από την τήρηση των προδιαγραφών αυτών», από το άρθρο 28 ΕΚ προκύπτει ότι το δικαίωμα χρήσης ονομασιών ποιότητας δεν μπορεί να εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι τα τα εν λόγω προϊόντα κατασκευάστηκαν στο οικείο κράτος μέλος[33]. Το δικαίωμα χρήσης ονομασιών ποιότητας μπορεί να «εξαρτάται μόνον από την ύπαρξη συμφυών αντικειμενικών χαρακτηριστικών που δίνουν στα προϊόντα την ποιότητα την οποία απαιτεί ο νόμος»[34]. Με την απόφαση Pistre, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι διατάξεις του γαλλικού δικαίου που επιφύλασσαν τη χρήση της ενδείξεως «montagne» μόνο στα προϊόντα που κατασκευάζονταν σε ορισμένες γαλλικές περιοχές αντέκειντο στο άρθρο 28 ΕΚ, εφόσον συνιστούσαν δυσμενή διάκριση εις βάρος των εισαγομένων[35].

30. Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η παρατιθέμενη από την Επιτροπή νομολογία είναι αλυσιτελής, εφόσον η επισήμανση CMA δεν μπορεί να θεωρηθεί ονομασία προϊόντος. Η επισήμανση συνιστά, στην ουσία, μορφή διαφήμισης και, επομένως, η νομμότητά τους πρέπει να εκτιμηθεί υπό το φως των αποφάσεων του Δικαστηρίου Buy Irish[36] και Apple and Pear Development Council[37]. Κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, από τις αποφάσεις αυτές — και από ορισμένα αποσπάσματα δύο ανακοινώσεων της Επιτροπής[38] — προκύπτει ότι οι εθνικές επισημάνσεις ποιότητας συνάδουν προς το κοινοτικό δίκαιο, εφόσον πράγματι αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και δεν χρησιμεύουν ως πρόσχημα για «σωβινιστικές τάσεις».

31. Συμφωνώ με τη Γερμανική Κυβέρνηση ότι δεν είναι δυνατόν να κριθεί η νομμότητα του εν προκειμένω συστήματος με απλή επίκληση των αποφάσεων Eggers και Pistre. Ενώ οι οικείες ονομασίες των προϊόντων στις υποθέσεις αυτές ήταν ικανές να περιγράφουν προϊόντα ανεξαρτήτως της προελεύσεώς τους, η επισήμανση CMA δηλώνει, στην ουσία, ότι το προϊόν επί του οποίου τίθεται η επισήμανση κατασκευάστηκε στη Γερμανία και είναι συγκεκριμένης ποιότητας. Μια τέτοια επισήμανση δεν μπορεί λογικά να θεωρηθεί ως γενική ονομασία προϊόντος, η οποία πρέπει να είναι προσιτή σε όλα τα προϊόντα ποιότητας ανεξαρτήτως της προελεύσεώς τους.

33 — Βλ. τη σκέψη 25 της αποφάσεως.

34 — Ό.π.π.

35 — Βλ. σκέψη 49 της αποφάσεως, όπου το Δικαστήριο παρέπεμψε στην απόφαση Eggers.

36 — Προπαρατεθείσα απόφαση στην υποσημ. 9.

37 — Προπαρατεθείσα απόφαση στην υποσημ. 13.

38 — Η Γερμανική Κυβέρνηση παραπέμπει στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συμμετοχή του κράτους στην προώθηση των γεωργικών προϊόντων και των προϊόντων της αλιείας (ΕΕ 1986, C 272, σ. 3) και σχετικά με το πλαίσιο για εθνικές ενισχύσεις στη διαφήμιση αγροτικών και ορισμένων προϊόντων που δεν εμπίπτουν στο Παράρτημα ΙΙ της Συνθήκης ΕΕΚ, εξαιρουμένων των αλιευτικών προϊόντων (ΕΕ 1987, C 302, σ. 6.)

32. Προκειμένου να κριθεί αν το σύστημα επισημάνσεως CMA αντίκειται προς το άρθρο 28 ΕΚ, πρέπει να εξεταστεί αν το σύστημα περιορίζει το ενδοκοινοτικό εμπόριο, λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία που ανέπτυξε το Δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία της έννοιας αυτής. Σύμφωνα με τη νομολογία αυτή, η απαγόρευση του άρθρου 28 ΕΚ αφορά όλα τα μέτρα που είναι ικανά να επηρεάσουν άμεσα ή έμμεσα, παραγματικά ή δυνητικά το ενδοκοινοτικό εμπόριο [39]. Δεν αμφισβητείται, εξάλλου, όπως αναφέρει και η Γερμανική Κυβέρνηση, ότι το άρθρο 28 ΕΚ αφορά μέτρα ικανά να περιορίσουν το εμπόριο παροτρύνοντας την αγορά εγχωρίων μόνον προϊόντων [40].

33. Κατά τη γνώμη μου, το σύστημα επισημάνσεως CMA είναι ικανό, τουλάχιστον δυνητικά, να εμποδίσει το ενδοκοινοτικό εμπόριο. Συνδέοντας ρητώς την ποιότητα των οικείων προϊόντων με την εθνική (γερμανική) τους προέλευση, το σύστημα μπορεί να δημιουργήσει την εντύπωση στους καταναλωτές ότι τα γερμανικά προϊόντα είναι καλύτερης ποιότητας από τα υπόλοιπα. Επομένως, τα γερμανικά προϊόντα απολαύουν, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, θετικού χαρακτηρισμού, ο οποίος μπορεί να παροτρύνει τους καταναλωτές να τα αγοράσουν, αποκλείοντας έτσι τα εισαγόμενα.

34. Η διαπίστωση αυτή δεν αναιρείται, κατά τη γνώμη μου, από τον ισχυρισμό της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να ελεγχθεί αν τα προϊόντα που κατασκευάζονται εκτός Γερμανίας συνάδουν προς τις ποιοτικές προδιαγραφές της CMA. Ελλείψει λεπτομερών πληροφοριακών στοιχείων σχετικά με την ειδική φύση των δυσκολιών αυτών, ο ισχυρισμός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η Γερμανική Κυβέρνηση στο πλαίσιο της υποθέσεως Eggers είχε ισχυριστεί ότι η εποπτεία της ποιότητας των αλκοολούχων ποτών, την οποία θεωρούσε ουσιώδη για την πληροφόρηση των καταναλωτών, μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνον αν υπήρχε «ενιαία ευθύνη», αν δηλαδή η τελική απόσταξη και η αποθήκευση είχαν πραγματοποιηθεί στην ίδια επιχείρηση στη Γερμανία [41]. Το Δικαστήριο απέρριψε το επιχείρημα αυτό, διότι «οι έλεγχοι μπορούν να διεξάγονται, το ίδιο αποτελεσματικά, με λιγότερα περιοριστικά για τις συναλλαγές των κρατών μελών μέσα» [42].

35. Είναι επίσης αλυσιτελές το γεγονός ότι οι επιχειρηματίες, των οποίων τα προϊόντα δεν πληρούν τις ποιοτικές προδιαγραφές της CMA, δεν υποχρεούνται να χρησιμοποιούν την επισήμανση ποιότητας CMA. Όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση Eggers, «το γεγονός ότι η χρήση της ονομασίας ποιότητας είναι προαιρετική δεν αναιρεί τον χαρακτηρισμό του ως αδικαιολόγητου εμποδίου στο εμπόριο, αν η χρήση αυτής της ονομασίας ευνοεί ή μπορεί να ευνοήσει την εμπορία του οικείου προϊόντος σε σχέση τα

39 — Απόφαση της 11ης Ιουλίου 1974, 8/74, Dassonville (Συλλογή τόμος 1974, σ. 411, σκέψη 5).

40 — Βλ., ιδίως, την απόφαση Buy Irish, προπαρατεθείσα στην υποσημ. 9. Βλ. επίσης το άρθρο 2, παράγραφος 3, στοιχείο κ', της οδηγίας 70/50/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1969, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 33, παράγραφος 7, περί καταργήσης των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος για τους ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές που δεν καλύπτονται από άλλες διατάξεις που έχουν θεσπιστεί με βάση την Συνθήκη ΕΟΚ (ΕΕ 1970, L 13, σ. 29).

41 — Βλ., σκέψη 13 της αποφάσεως.

42 — Σκέψη 25 της αποφάσεως.

προϊόντα που δεν ωφελούνται από τη χρήση αυτή» [43].

36. Τέλος, σημειώνεται ότι η επισήμανση CMA διακρίνεται από τα διαφημιστικά συστήματα στο πλαίσιο των υποθέσεων Buy Irish και Apple and Pear Development Council σε σημαντικά. Ενώ τα υπό κρίση στις υποθέσεις αυτές συστήματα αποσκοπούσαν αποκλειστικά στην προώθηση εθνικών προϊόντων ή τυπικών προϊόντων εθνικών περιοχών, το σύστημα επισημάνσεως CMA επιδιώκει διπλό σκοπό: τη βελτίωση της ποιότητας των γερμανικών γεωργικών προϊόντων και — με τις βελτιώσεις στην ποιότητα που απορρέουν — την προώθηση των πωλήσεων των προϊόντων αυτών. Το γεγονός ότι το εν προκειμένω σύστημα επιδιώκει ποιοτικό σκοπό δεν σημαίνει ότι εκφεύγει του πεδίου εφαρμογής του άρθρο 28 ΕΚ. Η ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 28 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται με βάση τις επιπτώσεις του οικείου μέτρου στις συναλλαγές και όχι με βάση τους επιδιωκόμενους από τη Γερμανική Κυβέρνηση σκοπούς.

**Δικαιολογητικοί λόγοι**

*Κανονισμός 2081/92*

37. Δεν αμφισβητείται εν προκειμένω ότι η επισήμανση CMA δεν έχει καταχωριστεί, ούτε μπορεί να καταχωριστεί ως ονομασία προελεύσεως ή ως γεωγραφική ένδειξη, βάσει των διατάξεων του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων [44]. Οι περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών που προκάλεσε η εφαρμογή του συστήματος επισημάνσεως CMA δεν μπορούν, συνεπώς, να δικαιολογηθούν βάσει των διατάξεων της Συνθήκης.

*Άρθρο 30 ΕΚ*

38. Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το υπό κρίση σύστημα δικαιολογείται βάσει του άρθρου 30 ΕΚ. Το άρθρο 30 ΕΚ επιτρέπει τους περιορισμούς στις εισαγωγές που δικαιολογούνται από διαφόρους λόγους, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί δεν συνιστούν μέσο αυθαίρετης διακρίσεως ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το υπό κρίση σύστημα επισημάνσεως ποιότητας εμπίπτει στην παρέκκλιση αυτή και παραπέμπει, προς στήριξη της θέσεώς της, στην απόφαση Exportur [45], με την οποία το Δικαστήριο φαίνεται να δέχεται ότι η προστασία των

43 — Σκέψη 26 της αποφάσεως.

44 — ΕΕ 1992, L 208, σ. 1.

45 — Απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 1992, C-3/91 (Συλλογή 1992, σ. I-5529).

απλών ενδείξεων προελεύσεως [46] εμπίπτει «στην προστασία της βιομηχανικής και της εμπορικής ιδιοκτησίας» υπό την έννοια του άρθρου 30 [47].

39. Οι ισχυρισμοί της Γερμανικής Κυβερνήσεως δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί.

40. Πρώτον, και σημαντικότερον, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο, με την απόφαση Sekt [48], έκρινε ότι «μια ζώνη προελεύσεως που καθορίζεται βάσει... της εκτάσεως της εθνικής επικράτειας... δεν θα επαρκούσε για τη δημιουργία γεωγραφικής περιοχής... ικανής να δικαιολογήσει ένδειξη προελεύσεως...» [49]. Ωστόσο, το σύστημα επισημάνσεως CMA ορίζει ως ζώνη προελεύσεως το σύνολο της γερμανικής επικράτειας και εφαρμόζεται σε ευρεία σειρά γεωργικών προϊόντων. Ένα μέτρο τόσο ευρείας εφαρμογής δεν μπορεί, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, να θεωρηθεί ως ένδειξη προελεύσεως ικανής να δικαιολογηθεί βάσει της διατάξεως του άρθρου 30 ΕΚ σχετικά με την προστασία της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας. Σημειώνεται, συναφώς, ότι το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού 2081/92 [50] προβλέπει, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τη δυνατότητα καταχωρίσεως γεωγραφικών ενδείξεων που αφορούν το σύνολο της χώρας. Ωστόσο, η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται, στην ουσία, οσάκις το εν λόγω κράτος μέλος είναι ιδιαιτέρως μικρό (για παράδειγμα, Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου) και ίσως οσάκις η καταχώριση ζητείται για το σύνολο του κράτους μέλους όσον αφορά ένα συγκεκριμένο προϊόν, η ποιότητα ή η φήμη του οποίου μπορούν να αποδοθούν σ' αυτό το κράτος μέλος.

41. Δεύτερον, η παρούσα υπόθεση διακρίνεται ουσιωδώς, εν πάση περιπτώση, από την απόφαση Exportur. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο φαίνεται να δέχεται ότι οι ενδείξεις προελεύσεως τυγχάνουν προστασίας, διότι «μπορούν... να έχουν πολύ μεγάλη φήμη μεταξύ των καταναλωτών και να αποτελούν για τους παραγωγούς, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι στις περιοχές τις οποίες καθορίζουν οι ονομασίες αυτές, ένα σημαντικό τρόπο για την εξασφάλιση της πελατείας τους» [51]. Η προστασία τέτοιων ενδείξεων προελεύσεως δικαιολογούνταν, επομένως, από τον κίνδυνο εκμεταλλεύσεως από τρίτους της φήμης τους. Εν προκειμένω όμως, η CMA δεν επιτρέπει τη χρήση της επισημάνσεως ποιότητας για *κάθε* προϊόν που παράγεται εκτός Γερμανίας, ανεξάρτητα από το αν υπάρχει, για κάθε προϊόν ή κατηγορία προϊόντων, οποιαδήποτε φήμη που συνδέεται με τη γεωγραφική ένδειξη «aus deutschen Landen».

46 — Ως «απλές ενδείξεις προελεύσεως» η Γερμανική Κυβέρνηση φαίνεται αν εννοεί την ονομασία τοποθεσίας που ορίζει ένα προϊόν οσάκις, πρώτον, δεν υπάρχει κανένας δεσμός με τα χαρακτηριστικά του προϊόντος και τη γεωγραφική του προέλευση και, δεύτερον, η χρησιμοποίηση του ονόματος ίσως οδηγήσει τον καταναλωτή στο να θεωρήσει ότι το προϊόν προέρχεται από την τοποθεσία αυτή.

47 — Βλ. σκέψη 37 της αποφάσεως.

48 — Απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 1975, 12/74, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή τόμος 1975, σ. 87).

49 — Σκέψη 8 της αποφάσεως.

50 — Παρατιθέμενος στην υποσημ. 44.

51 — Βλ. σκέψη 28 της αποφάσεως.

42. Επιπλέον, δεν συμφωνώ με την ερμηνεία της αποφάσεως Exportur από την καθής. Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο εξέτασε μια σύμβαση με πολύ ευρύτερο σκοπό από τον σκοπό του υπό κρίση συστήματος επισημάνσεως ποιότητας: η σύμβαση αποσκοπούσε στην προστασία ενδείξεων προελεύσεως, ονομασιών προελεύσεως και ονομασιών ορισμένων προϊόντων που δεν προστατεύονταν σε κοινοτικό επίπεδο κατά τον επίδικο χρόνο [52]. Δεν είμαι πεπεισμένος ότι ο γενικός ισχυρισμός του Δικαστηρίου ότι ο σκοπός της συμβάσεως αυτής «μπορεί να θεωρηθεί ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της προστασίας της βιομηχανικής και της εμπορικής ιδιοκτησίας υπό την έννοια του άρθρου 36» θα πρέπει να εφαρμοστεί στον πολύ στενότερο τομέα των απλών ενδείξεων γεωγραφικής προέλευσης, εφόσον, επιπλέον, οι ονομασίες προελεύσεως εμπίπτουν σήμερα στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 2081/92 [53] και προστατεύονται σε κοινοτικό επίπεδο από τον κανονισμό αυτό.

43. Τέλος, από τις διευκρινίσεις της Επιτροπής στην παρούσα υπόθεση προκύπτει ότι οι απλές γεωγραφικές ενδείξεις προστατεύονται μόνον από το άρθρο 127, παράγραφος 1, του Markengesetz (νόμου περί σημάτων), το οποίο προβλέπει ότι «[ο]ι ενδείξεις γεωγραφικής προελεύσεως δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται στις συναλλαγές για προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν προέρχονται από την τοποθεσία, την περιοχή, το έδαφος ή τη χώρα την οποία προσδιορίζουν, εφόσον η χρήση τέτοιων ονομασιών, ενδείξεων ή σημείων για προϊόντα ή υπηρεσίες άλλης προελεύσεως ενέχει κίνδυνο παραπλανήσεως όσον αφορά τη γεωγραφική προέλευση». Μια τέτοια διάταξη δεν αποσκοπεί προδήλως στην προστασία δικαιωμάτων που αποτελούν το ειδικό αντικείμενο της πνευματική ιδιοκτησίας [54]. Πράγματι, εφόσον η ένδειξη προελεύσεως δεν ανήκει συγκεκριμένο αποκλειστικό δικαιούχο, δεν μπορούμε — όπως ανέφερε το Bundesgerichtshof (Ομοσπονδιακό δικαστήριο, Γερμανία) με τη διάταξή του περί παραπομπής στο πλαίσιο της υποθέσεως Warsteiner [55] — να χρησιμοποιούμε όρους του δικαίου περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Κατά τη γνώμη μου, οι αρχές που ανέπτυξε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας υπό την αυστηρή έννοια των δικαιωμάτων που επιδέχονται διαθέσεως, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα σήματα και δικαιώματα του δημιουργού, συνιστούν εγγενώς ακατάλληλο πλαίσιο για την εκτίμηση της νομιμότητας μιας εθνικής νομοθεσίας όσον αφορά τις απλές γεωγραφικές ενδείξεις προελεύσεως.

44. Καταλήγω, συνεπώς, στο συμπέρασμα ότι ένα εθνικό σύστημα επισημάνσεως ποιότητας, όπως είναι το υπό κρίση, δεν εμπίπτει στην παρέκκλιση για τα μέτρα προστασίας της βιομηχανικής και της εμπορικής ιδιοκτησίας υπό την έννοια του άρθρου 30 ΕΚ.

52 — Παρότι η απόφαση εκδόθηκε μερικούς μήνες αφότου τέθηκε σε ισχύ ο κανονισμός 2081/92, τα πραγματικά περιστατικά έλαβαν χώρα πριν από την ημερομηνία αυτή.

53 — Παρατεθέντος στην υποσημ. 44.

54 — Απόφαση της 8ης Ιουνίου 1971, 78/70, Deutsche Grammophon κατά Metro SB (Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 839).

55 — Απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2000, C-312/98, (Συλλογή 2000, σ. I-9187).

## Πρόταση

45. Ενόψει των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο, να:

1) διαπιστώσει ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, επιτρέποντας τη χρήση της επισημάνσεως ποιότητας «Markenqualität aus deutschen Landen» σε προϊόντα συγκεκριμένης ποιότητας που κατασκευάζονται στη Γερμανία, παρέβη το άρθρο 28 ΕΚ·

2) καταδικάσει την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας στα δικαστικά έξοδα.